

Gras groeit niet harder door eraan te trekken

DE OVERHEID KAN GEEN VOLLEDIG ONDERWIJSPROGRAMMA OPLEGGEN

Deze opinietekst verscheen ook in De Morgen van 23 juni 2022, met als titel: 'Tonen de cijfers niet dat de kwaliteit van ons onderwijs nog stijgt?'

Gras groeit niet door eraan te trekken maar door water en voedingsstoffen toe te dienen. Leerlingen zijn niet gebaat met een strak keurslijf van overdreven veel gedetailleerde eindtermen. Ze hebben goede leraren nodig en leeromgevingen waarin ze ten volle uitgedaagd worden om zich te ontwikkelen.

Leraren en scholen willen hun leerlingen voorbereiden op een leven lang leren en ontwikkelen, met volle inzet van hun vermogens en competenties. In complexe tijden met grote veranderingen, is het cruciaal dat de leerlingen genoeg weerbaarheid en veerkracht kunnen opbouwen. Idealiter leren ze de wereld van morgen zelfs als een positieve uitdaging zien die ze met volle moed willen aangaan.

De basiscriteria voor de nieuwe eindtermen waren veelbelovend, beperkt in aantal, sober geformuleerd, met samenhang en duidelijk. Als vertegenwoordiger van de kleine onderwijsverstrekkers, nam ik deel aan de ontwikkelcommissies. Van bij de allereerste bijeenkomst bemerkte ik een gebrek aan vertrouwen in leerlingen, leraren en scholen. De gedachte dat kwaliteit van onderwijs enkel ontstaat als leraren en scholen tot in elk detail worden gecontroleerd, leek de leidraad te zijn. Diegenen die alle commissies volgden, zagen de uiteindelijke hoeveelheid eindtermen overdreven aangroeien tot een nagenoeg volledig onderwijsprogramma. Hun protest daartegen was tevergeefs. Waar was er ruimte en tijd voor remediëren enerzijds of uitdagen anderzijds? Waar was er gelegenheid voor diepgang in plaats van vergaren van oppervlakkige kennis? Waar was er ruimte om noodzakelijke

competenties voor onze tijd te ontwikkelen zoals aanpassingsvermogen, creativiteit, volharding en empathie? Het Grondwettelijk Hof is nu echter duidelijk in zijn arrest: “De decreetgever kan de kwaliteitsvereisten in het onderwijs dus niet in die zin uitwerken dat de facto een (nagenoeg) volledig onderwijsprogramma wordt vastgelegd. De vrijheid van onderwijs gaat immers eveneens over de inhoud van het onderwijs.”

Welk verband er is tussen eindtermen en onderwijskwaliteit, is echter niet bekend en zou beter onderzocht moeten worden. Wel is duidelijk dat de invoering van de eindtermen in de jaren 90 de daling van de meetresultaten niet heeft kunnen voorkomen of vermijden. De snelle conclusies getrokken uit centrale en zo mogelijk internationale toetsen creëren keer op keer paniek.

Door eenzijdige fixatie op bepaalde statistische gegevens, zoals bij de lichte daling in de testcores in internationale onderzoeken, wordt voorbijgegaan aan de multi-dimensionele werkelijkheid van het onderwijs. De statistieken van de overheid in Vlaanderen tonen een opvallende stijging van hooggeschoolden aan sinds 1999, die sterker is dan de daling in de Pisa-testresultaten. Geven deze cijfers niet aan dat de kwaliteit van ons onderwijs in het algemeen nog stijgt? Testcores gelijkstellen met de kwaliteit van het onderwijs doet het werk van scholen en leraren onrecht!

Uiteraard moeten vastgestelde problemen op het gebied van basiscompetenties aangepakt worden, maar dat vraagt om aandacht voor de hele onderwijscontext. Daar horen ook maatschappelijke fenomenen bij die extra druk leggen op het leren van kinderen zoals armoede, migratie of een pandemie. Op de werkvloer, in de klas kan dit wel degelijk door goed opgeleide gedreven professionals aangepakt worden. Waarom er niet vanuit gaan dat leraren allemaal elke leerling in hun klas willen helpen het beste uit zichzelf te halen? En daar hebben ze echt geen volledig tot in de details uitgewerkt programma voor nodig.

Daar komt nog bij dat de PISA-testen hun scope verbreden. Volgens Andreas Schleicher, de topman van de OESO, verantwoordelijk voor de PISA-testen, is kennis niet meer voldoende in de toekomst. Creatief denken wordt als nieuw testdomein opgenomen in 2022.

Creativiteit, kritisch denken, sociaal-emotionele vaardigheden zijn nodig voor onze moderne wereld. Andreas Schleicher zelf is ervan overtuigd dat de nodige onderwijskundige context zal ontstaan: en wel degelijk door de creativiteit van de leraren en niet door top down opgelegde gedetailleerde curricula.

Zo ben ik weer bij de essentie: leerlingen hebben professionele en gepassioneerde leraren nodig die, met voldoende bewegingsvrijheid, hen een goede, veilige en uitdagende leeromgeving bieden. Met dat doel voor ogen, is ons onderwijs in staat om de leerlingen voor te bereiden op een toekomst die zij zelf zullen vorm--
geven.

Griet Van Raemdonck